

LIETUVIŲ PATARLĖ „OBUOLYS NUO OBELS NETOLI KRINTA“ IR TARPTAUTINIAI JOS ATITIKMENYS

GIEDRĖ BUFIENĖ

Tiriamosios patarlės idėja išreikšta metaforiškai: kalbama apie obuolį, krintantį nuo obels, tačiau iš tikrųjų galvoje turima žmogus, jo poelgiai. Liaudis savo požiūrį į šiuos poelgius, moralinį jų vertinimą taikliai išreiškia vienu trumpu sakiniu. Tiriamoji patarlė labai gyvybinga – ją ir šiandien dažnokai pavartoja ne tik seniausieji mūsų tautosakos pateikėjai, bet ir mokinukai, ją galima rasti daugelyje tautosakos leidinių, retkarčiais ji sušmėžuoja ir periodinėje spaudoje. Dėl tokios aktyvios vartosenos ji visiems gerai suprantama. Gal todėl iš 234 variantų, esančių Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto patarlių ir priežodžių kartotekoje, tik prie 15 pateikti paaiškinimai. Dažniausiai aiškinama kita patarlė – *Kokie tėvai, tokie ir vaikai* (1847, 36; 2207, 68; 2413, 36; 4813, 233). Peršasi išvada, kad abiejų šių patarlių reikšmė vienoda. Nors patarlė *Kokie tėvai, tokie ir vaikai* taip pat populiaru – kartotekoje užfiksuoti 123 jos variantai, vis dėlto tiriamoji patarlė, turinti 234 variantus, aiškiai labiau liaudies mėgstama. Vaizdingas, gražia metafora paremtas posakis kur kas dažniau pasirenkamas negu tiesmukas pasakymas. Štai dar keletas tiriamosios patarlės paaiškinimų iš Patarlių ir priežodžių kartotekos: „tėvams ir vaikams“ (4554, 296), „taip sakoma tada, kaip vaikai daug kuo panašūs į tėvus“ (4591, 16), „gerų tėvų vaikas gerai išauklėtas, gerai ir auga“ (5200, 761), „vaikai visad dvasinėmis ir fizinėmis ypatybėmis panašūs į tėvus“ (945, 128), „taip sako, kad vaikai nuo tėvų mažai kuo skiriasi“ (3460, 183), „tai reiškia, vaikai panašaus būdo į tėvus, kaip tėvai elgiasi, taip ir vaikai seka tėvus“ (3859, 160), „taip sako, jei kas peikia vaiką, o čia ir tėvas blogas“ (811, 316), „dažniausiai vaikai būna panašūs į savo tėvus“ (5311, 246), „tuo pasakoma, kad vaikai elgiasi panašiai kaip tėvai“ (5492, 78/19), „ar daug kitoks būna sūnus už tėvą?“ (778, 804), „kai būna tėvai kokie nors ar sukčiai, ar pijokai, ar mušeikos, ir paskui kai būna jų vaikai ir panašiai daro, kaip ir tėvai kad darė (gėrė, mušėsi, sukčiavo), tai žmonės ir sako,

obuolys nuo obelies toli nekrinta, o vaikai nuo tėvų nesiskiria, būna tokie pat kaip ir tėvai" (1157, 99), „kitąsyk atrodys, kad vaikas už tėvą geresnis, o žiūrėk, jis ims ir ištaisys tau ką – nors uodegėlę atsuks" (3920, 174), „šiuo priežodžiu netiesiogiai pasakoma, kad vaikai dažniausia į tėvus nusiduoda ir tai iš blogosios pusės, pavyzdžiui:

– Danielytė juk dar jaunamartė, o apsileidus, gryčia priteršta, lovos neklotos, o ir pati apsiklijavusi vaikšto, – stebisi Bakučionienė.

– Nėra ko stebėtis, kaimynėle, ji kitokia ir būti negali. Juk jos motina taip pat nevala. O obuolys nuo obels netoli tekrenta, – paaiškino Navykienė" (4663,268).

Iš paaiškinimų matyti, kad tiriamoji patarlė dažniau vartojama tada, kai vaikai paveldi iš tėvų kokias ydas, blogas ypatybes, padaro ką nors smerktino. Būtų įdomu palyginti, kokiose situacijose šią patarlę vartoja kitos tautos. Pradėsime nuo artimiausių kaimynų. Latviams gerai žinoma patarlė *Ābols nekrīt tālu no ābeles* (Grig PP 372). J. Lautenbach'as teigia, jog ji vartojama kalbant apie vaikus, kurie turi tėvo arba motinos dorybių ar ydų¹. E. Kokarė pažymi, kad dažniausiai ši patarlė vartojama, kai vaikai padarė ką nors smerktino arba, atvirkščiai, pagirtino. Ji atkreipia dėmesį, kad obelis yra nuo seno mėgstamas motinos simbolis latvių liaudies dainose. Be to, E. Kokarė, pagnrinėjusi senuosius latvių liaudies tikėjimus, ypač apie kūdikio atėjimą į pasaulį, daro įdomią išvadą, kad liaudis nuo seno tikėjo, jog kūdikio ateitį lemia ne kokie nors abstraktūs gamtos dėsniai, o konkretūs tėvų veiksmai². Taip pat ir P. Šmitas yra užrašęs panašių tikėjimų – keletą šimtų patarimų ir draudimų tėvams, ypač motinai, kurių reikia laikytis laukiant kūdikio ir norint jam suteikti gerų savybių arba apsaugoti nuo ydų³. E. Kokarė akcentuoja, kad šia patarle ne tiek norima pabrėžti abstrakčių dėsningumų neišvengiamybę, kiek priminti tėvams, kad kaip tik jie formuoja vaiko charakterį ir yra atsakingi už savo palikuonis.

Analogiška mūsų tiriamajai baltarusių patarlė *Яблыка аг яблыні галёка не агкачваецца* (Grig PP 372) aiškinama irgi panašiai: „vaikai visuomet panašūs į tėvus“⁴. Rusų patarlė: *Яблоко негалеко падает от яблони; Мимо яблонцы яблоко не падает* (Grig PP 372). Paaiškinimas: „Vaikai paveldi tėvų trūkumus, ydas. Kalbama smerkiant“⁵.

Vokiečių paremiologas K. Wander'is prie patarlės *Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme* pateikė platesnį paaiškinimą; jis teigė, kad ši patarlė vartojama kalbant apie vaikus, kuriems būdingos tėvo ir motinos gerosios savybės arba trūkumai, bet nieko negali būti neteisingesnio, kaip remiantis tėvų charakteriu kategoriškai spręsti apie vaikus, ir atvirkščiai⁶.

Iš apžvelgtų paaiškinimų matyti, kad ir kitos tautos šią patarlę iš esmės supranta taip pat kaip ir lietuviai. Atrodytų, jos vartojimo laukas gana siauras, t.y. tėvų ir vaikų santykiai (tiksliau – smerktini ar, priešingai, pagyrimo verti vaikų poelgiai), tačiau nesuskaičiuojama daugybė konkrečių gyvenimiškų situacijų vartojimo ribas gerokai išplečia ir posakis įgyja daugybę modalinių atspalvių. Juk priklausomai nuo konkrečių aplinkybių, taip pat ir

nuo intonacijos, kuria bus išarta tiriamoji patarlė, ji gali reikšti ir paprastą konstatavimą, ir pasišaipymą, ironiją, ir apgailestavimą, susikrimitimą, apmaudą, net pyktį, pagaliau – palankų vertinimą, paskatinimą, džiaugsmingą pritarimą.

Pagal meninio vaizdo komponentus, jų sintaksinį modeliavimą visus šiuo metu lietuvių patarlių ir priežodžių kartotekoje turimus tiriamosios patarlės variantus galima suskirstyti į penkias versijas:

I *Obuolys nuo obels netoli krinta* (I 675, 20)

Obuolys po obele krinta (I 881, 313)

Netoli nuo obels obuoliukai krinta (4554, 296)

Riešutai nuo lazdyno netoli krinta (713, 415)

Netoli krint vaisius nuo medžio (LKŽ, VIII, 745)

II *Obuolys netoli ritasi nuo obelies: jeigu nusirita, tai nors uodegėlę atsuka* (3920, 174)

III *Obuolys nuo obelies toli nerieda, bet kai kada, sako, ir toliau parieda* (5200, 358)

IV *Obuolys nuo obels netoli terieda, vilku gimęs vilku ir karš* (4065, 1/30)

V *Obuolys nuo obels netoli krinta, o girtuoklis nuo karčiamos dar arčiau* (3629, 2)

Populiariausia iš jų pirmoji (229 variantai). Antroji versija turi du variantus ir likusios trys – tik po vieną. Pirmoji versija yra ir pati lakoniškiausia. Ją sudaro vientisinis sakiny, kurį galima laikyti tiriamosios patarlės meninio vaizdo branduoliu⁷. Antroje – penktoje versijose šis branduolys užima tą pačią poziciją (posakio pradžia), tik yra daugiau ar mažiau išplėstas. Pavyzdžiui, antrojoje versijoje po pradinio komponento, kurį sudaro meninio vaizdo branduolys („obuolys netoli ritasi nuo obelies“), daroma išlyga – „...jeigu [obuolys] nusirita ...“, bet tuoj pat jai priešinamas teiginys, paremiantis posakio pradžia: „...tai nors uodegėlę atsuka“.

Trečioji versija sudaryta iš dviejų komponentų: meninio vaizdo branduolio („obuolys nuo obels toli nerieda“) ir jam prieštaraujančio teiginio („bet kai kada, sako, ir toliau parieda“), kuriame dar yra ir įterptinis žodis („sako“), pabrėžiantis antrojo komponento tikrumą, įprastumą.

Ketvirtoji versija, paremta sintaksiniu paralelizmu, yra savotiška 2 patarlių kontaminacija. Abi be jungtuko susietos frazės (du vientisiniai sakiniai) lygiareikšmės, perteikiančios tą pačią informaciją. K. Grigas yra pastebėjęs, kad lygiareikšmių, tą patį semantinę turinį dubliuojančių komponentų kontaminacija paprastai yra nepopuliari⁸. Mūsų atveju šią versiją taip pat reprezentuoja tik vienas variantas.

Paskutinė, penktoji versija, kaip ir ką tik apžvelgta ketvirtoji, irgi paremta sintaksiniu paralelizmu, tik čia abu komponentai jungiami priešpriešiniu jungtuku *o*. Gražus, kandžia ironija žaižaruojantis posakis teturi vienintelį variantą. Tikriausiai į jį reikėtų žiūrėti kaip į išmoningo tautosakos pateikėjos vykusią improvizaciją. Tuo labiau kad ši versija ir semantiškai nepritampa prie likusių: ji vienintelė, kurioje pradinį komponentą („obuolys nuo obels netoli krinta“) reikia suprasti tiesiogine, o ne perkeltine reikšme.

Sugrįžkime prie pirmosios versijos tekstų ir panagrinėkime leksinę jų sudėtį. Kaip jau buvo užsiminta, ši versija pati trumpiausia. Tai vientisinis konstatuojamasis sakinytis; iš 229 ją reprezentuojančių variantų yra tik vienas netipiškas, kai tiriamasis posakis turi retorinio klausimo formą: *Ar toli obuolys nuo obels lekia?* (778, 804). Pirmoji versija, o ji yra ir patarlės meninio vaizdo branduolys, sudaryta iš 4 prasminių žodžių, sintaksiškai atliekančių veiksnio, tarinio, papildinio ir vietos aplinkybės funkcijas. Išskyrus tarinį, šie prasminiai žodžiai įvairuoja labai nedaug. Pavyzdžiui, veiksnys absoliučioje daugumoje variantų išreikštas žodžiu *obuolys*; trim atvejais užfiksuota daugiskaitos forma (viena iš jų mažiųjų maloninė) – *obuoliai* (3909, 6; 4155, 470), *obuoliukai* (4554, 296) ir tik du kartus pavartotas kitos šaknies žodis: *vaisius* (LKŽ, VIII, 745) ir *riešutai* (713, 415). Dar pažymėtina, kad veiksmiu einantis žodis variantuose pavartotas daugybe tarminių formų, kurios puikiai atspindi tiriamosios patarlės paplitimą visoje Lietuvos teritorijoje: *abalys* (Utena*), *abālys* (Dusetos), *abuolys* (Salakas, Švenčionys, Tverečius, Zarasai), *obalis* (Lazdijai, Apsas), *obalys* (Joniškis, Gruzdžiai, Žagarė), *obelis* (Raseiniai, Astravas), *obelys* (Šakiai, Šiauliai), *obols/oboliai* (Panevėžys, Molėtai, Ukmergė, Žagarė), *obolys* (Panevėžys), *obulis* (Telšiai), *obulys* (Akmenė, Kruopiai), *obūls* (Klaipėdos kraštas), *obuls* (Plateliai), *obulis* (Biržai, Joniškis, Panevėžys, Pasvalys, Ukmergė, Dūkštas, Merkinė, Marcinkonys, Varėna; Pasadena, JAV), *ubalys* (Panevėžys), *uobalis* (Telšiai), *uobols* (Plungė), *uobuls* (Seda), *vobols* (Palanga, Telšiai), *vobuls* (Kvėdarna, Plungė, Telšiai), *wobuls* (Žemaičių Kalvarija).

Papildinys reiškiamas prielinksnine konstrukcija *nuo obels, po obelia* (devyniais atvejais pavartotas kilmininkas be prielinksnio). Rasti tik 4 variantai, kuriuose papildiniu eina kitos šaknies žodis: *nuo medžio* (1531, 121; 2269, 163; LKŽ, VIII, 745), *nuo lazdyno* (713, 415). Tarminių formų įvairovė didelė, bet *obelis* ir *obuolys* yra tos pačios šaknies žodžiai, todėl jų čia nekartosime.

Vietos aplinkybė dažniausiai reiškiamą prievieksmiu *netoli*. 43 variantuose pavartotas prievieksmis *toli* (tais atvejais neiginys perkeliamas į veiksmažodį). Du variantai neturi vietos aplinkybės – ją atstoja tos pačios šaknies veiksmažodis *nenutolsta* (5560, 65a) arba prielinksnis *po* (*po obelia* – I 881, 313).

* T.y. jos apylinkės; ir toliau, taupant vietą, bus žymimi tik apylinkių centrai.

Tariniu einantis veiksmazodis įvairuoja labiausiai. Lietuvių kalba sinonimų, ypač vaizdingųjų veiksmazodžių gausumu lenkia ne vieną gyvąją kalbą – tą pastebėjo jau pirmieji lietuvių raštinijos darbuotojai, taip pat ir užsienio mokslininkai, tyrę lietuvių kalbą. Ir mūsų patarlė dar kartą tai patvirtina. Taigi obuolys *krenta/krinta* (*nekrenta, tekrenta, nukrenta, tenukrenta, benukrenta*) – 105 variantai; *rieda* (*terieda, nurieda, tenurieda, nerieda, nenurieda*) – 66 variantai, *lekia* (*nulekia, telekia, nelekia*) – 16 variantų, *puola* – 4 variantai, *griūva* – 3 variantai, *nesivolioja, nenutolsta, likęs* – po 1 variantą.

Plačiau susipažinus su lietuviška patarle, būtų įdomu ją palyginti ir su tarptautiniais atitikmenimis. Be jau anksčiau cituotų analogų latvių, baltarusių, rusų ir vokiečių kalbomis, čia pateiksime atitikmenis dar 18 indoeuropiečių šeimos kalbų:

lenkų: *Niedaleko jabłko pada od jabłoni; Jabłko od jabłonie daleko się nie odkulo* (Grig PP 372)

čekų: *Nedaleko od stromu jablka padají* (Čel 488)

ukrainiečių: *Яблочко виг яблоньки не далеко видкотится* (Čel 488)

kroatų: *Jabuka ne opade dalko od stabla* (Čel 488)

sorbų aukštaičių: *Jabluko daljoko wot jabuni něpadnja* (Čel 488)

slovėnų: *Jabelko ne pade daleč od drevésa* (Čel 488)

bulgarų: *Ябълката не пага галеч от гънера си* (Ik 277)

anglų: *The apple never falls far from the tree* (Oxf 6)

prancūzų: *Le fruit ne tombe jamais loin de l'arbre* (Grig PP 372)

italų: *Il frutto cade non lontano dall' albero* (Glus 173)

lotynų: *Non procul a proprio stirpe poma cadunt* (Grig PP 372)

sen. graikų: *Τὸ μήλο χάτου ἀπὸ τῆ μηλία θά πέσει* (Ik 277)

olandų: *De appel valt niet verre van den stam* (Dür I 51)

danų: *Æblet falder ikke langt fra Træet* (Dür I 51)

islandų: *Sjaldan fellr eplið langt frá eykinni* (Dür I 51)

norvegų: *Eplet fell inkje langt ifraa Roti* (Dür I 51)

švedų: *Äpplet faller into långt infrån trädet* (Dür I 51)

albanų: *Molla nuk rëxohet larg mollet* (Ik 277)

Visi čia cituoti atitikmenys remia pirmąją versiją. Be to, kaip nurodo K. Grigas „Patarlių paralelėse“ (p. 372), jos atitikmenų yra ir finougrų kalbose (estų, suomių, vodų, lyvių). Vengrų paremiologas G. Paczolay'us teigia, kad šia, patarlę žino net 42 Europos tautos⁹.

Antroji versija irgi turi keletą tarptautinių atitikmenų; visi jie slavų kalbose:

čekų: *Jablko nerado daleko padá od jabloně (od štěpu): nemůželit' jinač, ale špičkou se k nemu obrati* (Čel 488)

ukrainiečių: *Не видкотится ябко далеко від яблуни, а хоть ся видкотить, то ся хвостиком оберне* (Čel 488)

slovakų: *Jablko daleko od stromu nepadá, a kedaj padne vždy sa stopkou ku pne obracia* (Zát 46)

Likusių versijų tarptautinių atitikmenų nerasta.

Iš visų čia cituotų tarptautinių atitikmenų seniausias lotyniškas — jis randamas jau Ovidijaus raštuose. Lenkiškas tekstas pirmą kartą paminėtas 1558 m., rusiškas — XVII a., vokiškas — 1780–1782 m. Seniausias lietuviškas variantas užrašytas XIX a. viduryje, bet tai nereiškia, kad jis tik tada atsirado. Tiriamosios patarlės populiarumas, variantų gausumas, paplitimas visoje Lietuvos teritorijoje, aktyvi vartoseną iki pat šių dienų — visa tai rodo, kad jos amžius matuojamas ne vienu šimtmečiu. O į ankstesnius rinkinius ji nepateko dėl įvairių priežasčių, iš kurių svarbiausia būtų ta, kad lietuvių tautosaka intensyviai ir planingai pradėta rinkti tik XIX a. viduryje. Rankraštiniam J. Brodovskio žodyne, kuris laikomas ir didžiausiu XVIII a. smulkiosios tautosakos rinkiniu, įdėta patarlė *Obuoliai obel[ies] neseka* aiškinama taip: „Vaikai yra pasileidę (nenusidavę)“. Vėlesniuose šaltiniuose — K. Milkaus žodyne (1800), L. Rézos pagal J. Brodovskį sudarinėtame rankraštiniam žodyne, G. Neselmann'o lietuvių kalbos žodyne (1851) jau randame priešingos reikšmės patarlę *Obuoliai obelį seka*, kuri savo idėja, įvaizdžiais ir išraiška labai artima mūsų tiriamajai patarlei. Kad lietuviška patarlė buvo žinoma senų senovėje, liudija ir dar vienas svarbus dalykas — ją sudarantys žodžiai, kurie nedaug pakitę mus pasiekė iš senųjų indoeuropiečių laikų. Lietuviškųjų *obelis* ir *obuolio* artimi giminaičiai yra latvių *ābele*, prūsų *wobalne*, sen. rusų *яблонь*, rusų *яблоня*, lenkų *jabłoń*, bulgarų *аблан*, sen. vokiečių aukštaičių *apful* „obuolys“, airių *aball* „obelis“, su šiais *obelis* ir *obuolio* pavadinimais siejamas ir lotyniškas miesto pavadinimas *Abella*. Senas baltiškas žodis yra *kristi*. *Lėkti* turi atliepinių ne tik baltų, bet ir slavų kalbose: sen. slavų *letěti* „skristi“, rusų *лететь*, lenkų *liecieć*. Tolimesniais šio žodžio giminaičiais būtų galima laikyti sen. graikų *λακτίσω* „stumi su koja“, sen. islandų *legg* „koja“. Labai senas žodis yra *pulti*; tiesa, jis nėra būdingiausias mūsų tiriamajai patarlei, bet 4 variantai vis dėlto neleidžia laikyti jo ir visiškai atsitiktiniu. Tos pačios šaknies žodžius galima rasti latvių kalboje — *pult*, prūsų — *aupullai* „atrastų“, sen. islandų — *falla* „pulti“, sen vokiečių aukštaičių — *fellan*, armėnų — *փլ* „puolimas“. A. Sabaliauskas žodžius *obelis*, *obuolys* ir *pulti* skiria senosios indoeuropietiškos leksikos sluoksniui¹⁰, kuris, V. Kiparskio nuomone, susidarė mažiausiai prieš 3500 metų, o naujaisi Viač. Ivanov'o ir T. Gamkrelidzės tyrinėjimai šį laikotarpį nukelia į dar ankstesnį periodą — V–IV tūkst. pr. Kr.¹¹.

Lyg ir neliko abejonių dėl tarptautinės patarlės archajiškumo, populiarumo tarp Europos tautų. Stebina jos panašumas įvairiose indoeuropiečių kalbose: sutampa ne tik poetinis vaizdas, sintaksinė struktūra, leksinė sudėtis, dažnai krinta į akis ir panašus fonetinis skambėjimas! Tokių analogiškų patarlių susidarymą Europos tautose galėjo lemti keletas veiksnių. Pirmiausia — įvairiose bendruomenėse susiklostydavo aplinkybės, kuriomis prisi-reikdavo kalbamojo posakio. Antra — skirtingų tautų mąstymo bendrybės, panašūs dvasios poreikiai, socialinės sąlygos ir veikla (žemdirbystė, valstiečio sodas gimtojo namo pašonėj*). Todėl tiriamoji patarlė galėjo savarankiškai

* Obelys paplitusios visoje Eurazijoje, išskyrus tik pačias šiaurčiausias ir tropines jos sritis; Europoje jos žinomos nuo neolito laikų¹².

kai susidaryti ir gyvuoti įvairiuose kraštuose skirtingomis kalbomis. Visus atitikmenis būtų galima laikyti tipologinėmis analogijomis. E. Kokarė, pagnagrinėjusi latvišką mūsų tiriamosios patarlės atitikmenį, nustatė, kad jis nėra skolinys, o latvių tautosakinėje tradicijoje susiformavo savarankiškai; tą įrodo šio posakio variantų gausumas, jų semantinis talpumas, intensyvus paplitimas visoje Latvijos teritorijoje, paliudijimas ankstyviausiuose latvių rašytiniuose šaltiniuose, taip pat ir glaudus ryšys su senąja liaudies pasaulėžiūra, tikėjimais ir prietarais. Šią patarlę ji laiko vienu iš ryškiausių tipologinių paralelių pavyzdžių. E. Kokarės manymu, medžio, kaip žmogaus simbolio, samprata turi labai gilią šaknis ir yra vienas iš veiksmų, nulėmusių šios patarlės susidarymą pagal tą patį modelį daugelyje tautų¹³.

Šaltiniai ir jų santrumpos

Čel – Čelakovský F. L. Mudrosloví národu slovanskeho ve příslovích... / Uspř. a vydal F. L. Čelakovský. Praha, 1949

Dür – Düringsfeld I. von. Reinsberg–Düringsfeld O. F. von. Sprichwörter der germanischen und romanischen Sprachen/ Vergleichend zugest. von I. von Düringsfeld und O. F. von Reinsberg–Düringsfeld. – Bd. I. – Leipzig, 1872

Glus – Gluski J. Proverbs...: A Comparative Book of English, French, German, Italian, Spanish and Russian Proverbs with a Latin Appendix / Comp. and ed. by J. Gluski. – Amsterdam etc., 1971

Grig PP – Grigas K. Patarlių paralelės. – V., 1987

LKŽ – Lietuvių kalbos žodynas

Oxf – The concise Oxford dictionary of proverbs / John Simpson with the assistance of Jennifer Speake. – Oxford University press, 1992

Zát – Zátarecký A. P. Slovenské příslovía, porekadla a uslovía. – Bratislava, 1965

Ик – Икономов Н. Балканска народна мъдрост: Успоредици на български, сръбски, турски, румынски, гръцки и албански пословици и поговорки / Съст. Н. Икономов. – София, 1968

¹ Лауценбах Я. Очерки из истории литовско–латышского народного творчества: Опыт сравнительного изучения. Параллельные тексты и исследования. – Юрьев (Тарту), 1915. – С. 306.

² Кокаре Э. Интернациональное и национальное в латышских пословицах и поговорках... Рига, 1978. – С. 247–248.

³ Šmits P. Latviešu tautas ticējumi. I–IV. – Rīga, 1940. – 27151–27482.

⁴ Сборник белорусских пословиц. Сост. И. Носовичем. – Спб., 1874. – С. 192.

⁵ Словарь русских пословиц и поговорок / Сост. В. Жуков. – М., 1966. – С. 517.

⁶ Deutsches Sprichwörter – Lexikon... / Hrsg. von K. F. W. Wander. – Bd. 1. – Leipzig, 1867. – S. 106.

⁷ Grigas K. Tipo problema lyginamajame patarlių tyrinėjime. // Lietuvos TSR MA darbai. A ser. – 1986. – T. 4(97). – P. 112.

⁸ Grigas K. Lietuvių patarlės: Lyginamasis tyrinėjimas. – V., 1976 – P. 96.

⁹ Paczolay G. Proverbs and Reality // Proverbium. Yearbook of International Proverb Scholarship. – 13. – 1996. – P. 289.

¹⁰ Sabaliauskas A. Lietuvių kalbos leksika. – V., 1990. – P. 7, 41, 42, 99.

¹¹ Гамкрелидзе Т. Иванов В. Индоевропейский язык и индоевропейцы. Реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры. — Тбилиси, 1984. — Т. 2. — С. 859—864.

¹² Op. cit. — P. 638.

¹³ Кокаре Э. Указ. соч. — С. 247.

**A LITHUANIAN PROVERB
'OBUOLYS NUO OBELS NETOLI KRINTA' (LIKE FATHER LIKE SON)
AND ITS INTERNATIONAL EQUIVALENTS**

GIEDRĖ BUFIENĖ

Summary

The article discusses the meaning of the proverb '*Obuolys nuo obels netoli krinta*', its dissemination and five versions, into which 234 variants are grouped, the kernel of an artistic image, lexical structure and syntactic model. 22 equivalents noticed in different Indo-European languages are presented, as well as the oldest recordings of its international equivalents. The problem of origin is also analysed and consequently the conclusion is made that the proverb appears to be a vivid example of typological parallel in a great many of European nations.